

[Time: 3 Hrs]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All questions are compulsory. Attempt Sub question (A) or (B) of Question No. 5.
 2. Figures to the right indicate full marks.
 3. Draw neat diagrams wherever necessary.

Q.1 Answer **any two** questions of the following: (20)

- a. What do you mean by Mercantilism? Explain its importance.
- b. Explain Ricardo's Theory of Rent.
- c. Discuss Theory of Surplus Value by Karl Marx.

Q.2 Answer **any two** questions of the following: (20)

- a. Explain Marshall's theory of Representative Firm.
- b. Explain Schumpeter's theory of Innovation and Economic Development.
- c. Discuss the concept of Pigovian Tax.

Q.3 Answer **any two** questions of the following: (20)

- a. Explain Keynesian theory of employment.
- b. Discuss Money-Wage rigidity model.
- c. Explain Keynes theory of inflation.

Q.4 Answer **any two** questions of the following: (20)

- a. Explain Life Cycle Hypothesis.
- b. Explain the prepositions of supply-side economics.
- c. Explain Long run Philips curve.

Q.5 (A) Answer **any two** questions of the following: (20)

- a. Division of Labor
- b. Marshall's concept of Consumer's Surplus.
- c. Keynesian theory of development special reference to developing countries
- d. Stagflation

OR

(B) Select an appropriate option for the following. (20)

1. Physiocrats believed that the source of all wealth is:
 - (a) Trade
 - (b) Industry
 - (c) Agriculture
 - (d) Gold reserves
2. Which of the following is NOT an idea associated with Adam Smith?
 - (a) Division of labour
 - (b) Free markets
 - (c) Economic centralization
 - (d) The invisible hand
3. In Ricardo's Wage Theory, wages tend to:
 - (a) Fluctuate wildly
 - (b) Stay at subsistence level
 - (c) Increase with inflation
 - (d) Decline over time

4. Marx viewed capitalism as:
- (a) The final stage of economic development
 - (b) A necessary phase before socialism
 - (c) An everlasting system
 - (d) Entirely beneficial for all classes
5. Which economist is considered the father of modern economics?
- (a) David Ricardo
 - (b) Karl Marx
 - (c) Adam Smith
 - (d) François Quesnay
6. Alfred Marshall's theory of value emphasized:
- (a) Labor as the sole determinant of value
 - (b) Cost of production and utility
 - (c) Only the marginal utility of goods
 - (d) Demand and supply exclusively
7. Which of the following is an example of internal economies of scale?
- (a) Expansion of an entire industry
 - (b) Specialization of labour within a single firm
 - (c) Government incentives to the industry
 - (d) Development of better infrastructure in an area
8. Quasi-rent refers to:
- (a) Rent paid for agricultural land
 - (b) Temporary earnings above normal profits
 - (c) Permanent monopoly profits
 - (d) Rent earned on free goods
9. According to Schumpeter Innovation is:
- (a) The same as invention
 - (b) The practical application of inventions
 - (c) Only the creation of new ideas
 - (d) The financial aspect of invention
10. Pigou's welfare economics focuses on:
- (a) Market equilibrium
 - (b) The economic well-being of society
 - (c) Maximization of individual profits
 - (d) Long-term economic growth
11. Full employment in classical economics is defined as:
- (a) Zero unemployment
 - (b) No cyclical unemployment
 - (c) A situation with no voluntary unemployment
 - (d) The highest level of output achievable

12. According to Keynes, equilibrium in the economy occurs when:

- (a) Aggregate supply equals aggregate demand
- (b) Savings equal investment
- (c) Full employment is reached
- (d) Wages are flexible

13. The marginal propensity to consume (MPC) is critical for determining:

- (a) Total savings
- (b) National income
- (c) The size of the multiplier
- (d) Employment elasticity

14. According to Keynes, trade cycles result from:

- (a) Fluctuations in aggregate demand and investment
- (b) Supply shocks
- (c) Technological stagnation
- (d) Government overregulation

15. Cost-push inflation occurs due to:

- (a) Increased consumer demand
- (b) Rising production costs
- (c) High government spending
- (d) A tight labour market

16. The Laffer Curve illustrates the relationship between:

- (a) Government spending and GDP
- (b) Tax rates and tax revenue
- (c) Inflation and unemployment
- (d) Aggregate demand and aggregate supply

17. In Hayek's theory, recessions are necessary to:

- (a) Stimulate consumer spending
- (b) Eliminate excess production
- (c) Correct malinvestments made during the boom
- (d) Promote government intervention

18. According to Friedman, demand for money depends on:

- (a) Current income alone
- (b) Wealth, permanent income, and opportunity cost
- (c) Short-term interest rates
- (d) Only the money supply

19. The concept of the natural rate of unemployment is central to:

- (a) Keynesian theory
- (b) Monetarist theory
- (c) Supply-side economics
- (d) Life cycle hypothesis

20. According to New Keynesian theory, sticky prices can lead to:

- (a) Immediate market clearing
- (b) Slow adjustment to economic shocks
- (c) Inflation control
- (d) Full employment equilibrium

वेळ: ३ तास]

[गुण: ०]

कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.

सूचना: १ सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. प्रश्न क्रमांक 5 चा उपप्रश्न (अ) किंवा (ब) सोडवा.

२ उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

3. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ द्यावा.

- प्र.१ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (२०)
- अ) व्यापारवाद म्हणजे काय? त्याचे महत्त्व समजावून सांगा.
- ब) रिकार्डोचा खंड सिद्धांत स्पष्ट करा.
- क) कार्ल मार्क्सच्या अधिशेष मूल्याच्या सिद्धांतावर चर्चा करा.
- प्र.२ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (२०)
- अ) मार्शलचा प्रातिनिधिक उद्योगसंस्थेचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- ब) शुपीटरचा नवप्रवर्तन व आर्थिक विकासाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- क) पिंगोव्हियन कर या संकल्पनेची चर्चा करा.
- प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (२०)
- अ) रोजगाराचा केनेशियन सिद्धांत स्पष्ट करा.
- ब) पैसा - वेतन परिदृढता प्रतिमानाची चर्चा करा.
- क) चलनवाढीचा केन्स सिद्धांत स्पष्ट करा.
- प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (२०)
- अ) जीवन चक्र गृहीतक स्पष्ट करा.
- ब) पुरवठा बाजूच्या अर्थशास्त्राची पूर्वस्थिती स्पष्ट करा.
- क) दीर्घकालीन फिलिप्स वक्र स्पष्ट करा.
- प्र.५ अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीप लिहा. (२०)
- अ) श्रमविभागणी
- ब) मार्शलची ग्राहकांच्या अधिशेषाची संकल्पना
- क) विकसनशील देशांसंदर्भातील केन्सचा सिद्धांत
- ड) चलनवाढजन्य मंदी

किंवा

ब) खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१. निसर्गवादाचा असा विश्वास होता की सर्व संपत्तीचा स्रोत _____ आहे.

- अ) व्यापार
- ब) उद्योग
- क) शेती
- ड) सोन्याचा साठा

२. खालीलपैकी कोणती कल्पना अँडम स्मिथशी संबंधित नाही?

- अ) श्रम विभागणी
- ब) मुक्त बाजारपेठा
- क) आर्थिक केंद्रीकरण
- ड) अदृश्य हात

३. रिकार्डोच्या वेतन सिद्धांतामध्ये, मजुरीची प्रवृत्तीमध्ये खालीलप्रमाणे _____ आहे.

- अ) अत्यंत चढ-उतार
- ब) निर्वाह स्तरावर स्थिर
- क) महागाईत वाढ
- ड) कालांतराने घट

४. मार्क्सने भांडवलशाहीकडे _____ असे पाहिले.

- अ) आर्थिक विकासाचा अंतिम टप्पा
- ब) समाजवादाच्या आधी आवश्यक टप्पा
- क) एक शाश्वत प्रणाली
- ड) सर्व वर्गांसाठी पूर्णपणे फायदेशीर

५. कोणत्या अर्थशास्त्रज्ञाला आधुनिक अर्थशास्त्राचे जनक मानले जाते?

- अ) डेव्हिड रिकार्डो
- ब) कार्ल मार्क्स
- क) अँडम स्मिथ
- ड) फ्रँकोइस क्वेस्ने

६. आल्फ्रेड मार्शलच्या मूल्याच्या सिद्धांताने _____ वर जोर दिला.

- अ) श्रम हे मूल्याचे एकमेव निर्धारक आहे
- ब) उत्पादन आणि उपयुक्ततेची किंमत
- क) मालाची फक्त किरकोळ उपयोगिता
- ड) केवळ मागणी आणि पुरवठा

७. खालीलपैकी कोणते प्रमाण अंतर्गत अर्थव्यवस्थेचे उदाहरण आहे?

- अ) संपूर्ण उद्योगाचा विस्तार
- ब) एकाच उद्योगांमधील कामगारांचे विशेषीकरण
- क) उद्योगांना सरकारी प्रोत्साहन
- ड) एखाद्या क्षेत्रात चांगल्या पायाभूत सुविधांचा विकास

८. आभासी खंड म्हणजे _____.

- अ) शेतजमिनीसाठी दिलेले भाडे
- ब) सामान्य नफ्यापेक्षा तात्पुरती कमाई
- क) कायम मत्तेदारी नफा
- ड) मोफत वस्तूवर मिळवलेले भाडे

९. शूंपीटरच्या मते नवप्रवर्तनवाद म्हणजे _____ आहे.

- अ) आविष्कार सारखेच
- ब) आविष्कारांचा व्यावहारिक उपयोग
- क) फक्त नवीन कल्पनांची निर्मिती
- ड) आविष्काराची आर्थिक बाजू

१०. पिंगौचे कल्याणकारी अर्थशास्त्र _____ यावर लक्ष केंद्रित करते.

- अ) बाजार समतोल
- ब) समाजाचे आर्थिक कल्याण
- क) वैयक्तिक नफा वाढवणे
- ड) दीर्घकालीन आर्थिक वाढ

११. शास्त्रीय अर्थशास्त्रात पूर्ण रोजगाराची व्याख्या _____ अशी केली आहे.

- अ) शून्य बेरोजगारी
- ब) चक्रीय बेरोजगारी नाही
- क) स्वैच्छिक बेरोजगारी नसलेली परिस्थिती
- ड) प्राप्त करण्यायोग्य उत्पादनाची सर्वोच्च पातळी

१२. केन्सच्या मते, अर्थव्यवस्थेत समतोल तेव्हा येतो जेव्हा _____.

- अ) एकूण पुरवठा एकूण मागणीच्या बरोबरीचा असतो
- ब) बचत समान गुंतवणूक
- क) पूर्ण रोजगार पातळी पोहोचली आहे
- ड) वेतन लवचिक आहे

१३. उपभोगाची किमान प्रवृत्ती निर्धारित करण्यासाठी _____ महत्त्वपूर्ण आहे.

- अ) एकूण बचत
- ब) राष्ट्रीय उत्पन्न
- क) गुणकाचा आकार
- ड) रोजगार लवचिकता

१४. केन्सच्या मते, व्यापार चक्र _____ यातून उद्भवते.

- अ) एकूण मागणी आणि गुंतवणुकीतील चढ-उतार
- ब) पुरवठा धक्के
- क) तांत्रिक स्थिरता
- ड) सरकारी अतिनियमन

१५. खर्च नियंत्रित महागाई खालील _____ कारणांमुळे होते.

- अ) ग्राहकांची वाढलेली मागणी
- ब) वाढता उत्पादन खर्च
- क) उच्च सरकारी खर्च
- ड) बंदिस्त श्रम बाजार

१६. लॅफर वक्र _____ यामधील संबंध स्पष्ट करतो.

- अ) सरकारी खर्च आणि GDP
- ब) कर दर आणि कर महसूल
- क) महागाई आणि बेरोजगारी
- ड) एकूण मागणी आणि एकूण पुरवठा

१७. हायकच्या सिद्धांतानुसार, मंदी _____ आवश्यक आहे.

- अ) ग्राहक खर्चाला चालना देण्यासाठी
- ब) अतिरिक्त उत्पादन काढून टाकण्यासाठी
- क) तेजीच्या काळात केलेली चुकीची गुंतवणूक योग्य करण्यासाठी
- ड) सरकारी हस्तक्षेपाला प्रोत्साहन देण्यासाठी

१८. फ्रीडमनच्या मते, पैशाची मागणी _____ यावर अवलंबून असते.

- अ) फक्त वर्तमान उत्पन्न
- ब) संपत्ती, कायम उत्पन्न आणि संधी खर्च
- क) अल्पकालीन व्याजदर
- ड) फक्त पैशांचा पुरवठा

१९. बेरोजगारीच्या नैसर्गिक दराची संकल्पना _____ केंद्रस्थानी आहे.

अ) केनेशियन सिद्धांताच्या

ब) मौद्रिक सिद्धांताच्या

क) पुरवठा-बाजूच्या अर्थशास्त्राच्या

ड) जीवन चक्र गृहीतकाच्या

२०. नवीन केनेशियन सिद्धांतानुसार, न बदलणाऱ्या किंमतीमुळे पुढील गोष्टी होऊ शकतात.

अ) तात्काळ बाजार मोकळा होणे

ब) आर्थिक धक्क्यांसाठी हळूहळू समायोजन

क) महागाई नियंत्रण

ड) पूर्ण रोजगार समतोल